

LESIA KOVALSKA

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-1579-7708>

l.kovalska@donnu.edu.ua

Vasyl' Stus Donetsk National University
Ukraine, Vinnytsia

Kovalska, L. (2019). Dokumentna komunikatsiya korystuvachiv arkhivnoyi informatsiyi [Document Communication of Archive Information Users]. *Intercultural Communication*, ISSN 2451-0998, vol. 1(6)2019, pp. 231–248. (in Ukrainian). DOI: 10.13166/inco/103415

Document Communication of Archive Information Users

ABSTRACT

In the contemporary development of Ukrainian society, the retrospective communication of the past and the present was of great importance through access to archival documents, this corresponds to the thematic profile of intercultural communication.

Purpose. The purpose of the article is to disclose innovative mechanisms for expanding access to archival information aimed to meet the needs of archive users of document communications.

Methods. The methods of information analysis and synthesis have been used to clarify the specifics of the development of archival affairs; the comparative method has been implemented in the study of socio-communication services of the archive; methods of logical generalization and classification have been used to process the collected information; the retrospective method has allowed establishing the patterns of archival information development and to find out the needs of modern consumers.

Results. The article investigates the level of satisfaction of consumers' needs in archival information. The insufficiency of material resources and methodical methods of activity of the Ukrainian archive have been established. For the further successful development of archival marketing in Ukraine, there is a need to introduce new mechanisms into the work of the sector. An important step towards improving the quality of archival services is the introduction of automated information systems into work. This makes it possible to simplify the process of systematization and search of the necessary information, simplifies the process of its processing. Archival

institutions of Ukraine need to carry out international cooperation and exhibition activities. This type of activity opens up new prospects for the development of communication links for the archive, attracts more users to the archives of retrospective information, opens up a large number of new social opportunities to people, retrospective communication with the past. The functions of the archives on the accumulation, preservation, accounting, distribution of archival information envisage the formation of a stable document system in archival structures.

Conclusions: For the effective development of archives in Ukraine, it is necessary to introduce innovative mechanisms of informational communication into the work of the sector.

Keywords: *archives; archival affairs; archival studies; archival document; archival information; document communication; socio-cultural communication; retrospective communication.*

Документна комунікація користувачів архівної інформації

АНОТАЦІЯ

На сучасному розвитку українського суспільства важливою постала ретроспективна комунікація минулого та сьогодення через доступ до архівних документів, що відповідає тематичному профілю міжкультурної комунікації.

Мета статті полягає у розкритті інноваційних механізмів розширення доступу до архівної інформації для задоволення потреб користувачів архіву у документних комунікаціях.

Методи: методи аналізу і синтезу інформації застосовано для з'ясування специфіки розвитку архівної справи; метод порівняння реалізовано у дослідженні соціокомунікаційних послуг архіву; методи логічного узагальнення і класифікації вжито для опрацювання зібраної інформації, яку оформлено у вигляді самостійних аргументованих висновків; ретроспективний метод дозволяє встановити закономірності розвитку архівної інформації і з'ясувати потреби сучасного споживача.

Результати. У статті проведено дослідження рівня задоволення потреб споживачів у архівній інформації. Встановлено необхідність підтримки

матеріальними засобами та методичним забезпеченням діяльності українського архіву в нових умовах інформатизації. Виявлено, що для подальшого розвитку архівного менеджменту і маркетингу в Україні виникає необхідність впровадження в роботу галузі інноваційних механізмів інформаційної комунікації. Важливим кроком до покращення якості архівних послуг, що надаються архівами є впровадження автоматизованих та мережевих інформаційних систем у роботу архівної установи. Це дозволить значно спростити процес систематизації, пошуку необхідної інформації та процес її обробки. Запропоновано менеджменту архівних установ України активніше здійснювати міжнародні контакти з метою залучення кращого світового досвіду в операційній та виставковій діяльності. З'ясовано, що такі заходи відкриють перед українським архівом перспективи розвитку соціальної комунікації в суспільстві, оскільки залучення до архівної інформації більшої кількості людей відкриває велику кількість ретроспективних комунікаційних можливостей. Визначено, що взаємодоповненість функцій накопичення, збереження, обліку, поширення архівної інформації передбачають формування стійкого документного комплексу в архівних структурах.

Висновки. Для ефективного розвитку архівної справи в Україні виникає необхідність впровадження в роботу галузі та реалізація інноваційних механізмів інформаційної комунікації.

Ключові слова: *архів; архівна справа; архівознавство; архівний документ; архівна інформація; документна комунікація; соціокультурна комунікація; ретроспективна комунікація.*

Вступ

Активний розвиток соціально-комунікаційних технологій впродовж останніх десятиліть уможливив процеси розсекречування, декомунізації, політики відкритості архівів і доступності для користування утаємниченої раніше архівної інформації. Поступове збільшення суспільного інтересу до архівної інформації спричинило актуалізацію комунікаційних аспектів архівної галузі, забезпечення задоволення інформаційних потреб громадян у ретроспективній інформації, організації ефективного управління інформаційними процесами архівних установ.

Нині архівна діяльність в Україні орієнтована на норми міжнародного рівня, тому важливим є окреслення напрямів її вдосконалення. В комунікаційному аспекті архівна діяльність завжди орієнтована на споживача, що зумовлює необхідність аналізувати потреби користувачів архівної інформації. Вивчення публічного запиту дозволить організувати роботу архіву з максимальною ефективністю та відкрити нові шляхи для співпраці архівів та громадян. В подальшому ці тенденції дозволять долучити документне надбання українських архівів до світової культурної скарбниці та встановити спільний інфопростір заснований на вільному поширенні та обміні інформації.

Мета статті полягає у розкритті інноваційних механізмів розширення доступу до архівної інформації для задоволення потреб користувачів архіву у документних комунікаціях. У сучасному розвитку українського суспільства важливою постала ретроспективна комунікація минулого та сьогодення через доступ до архівних документів, що відповідає тематичному профілю міжкультурної комунікації.

Методи. У висвітленні сформульованої проблеми застосовано методи аналізу і синтезу інформації наукової літератури для з'ясування специфіки розвитку архівної справи та взаємозалежності потреб та пропозицій в архівній сфері; метод порівняння реалізовано у дослідженні соціокомунікаційних послуг в архівних установах різного рівня та їх обґрунтування відповідно до вимог чинного законодавства; методи логічного узагальнення і класифікації вжито для опрацювання зібраної інформації, актуалізованих положень нормативних документів та результатів проведення аналізу запитів і потреб сучасного інформаційного суспільства, які оформлено у вигляді самостійних аргументованих висновків; ретроспективний метод дозволяє зануритись у архівну минувшину, встановити закономірності розвитку архівної інформації і з'ясувати потреби вдосконалення менеджменту та маркетингу архівної справи сьогодні.

Теоретичні аспекти документної комунікації архівних установ в інформаційну добу

Тривалий час проблематика дослідження комунікаційних властивостей архівного документа не отримувала належної уваги. Нині одним із пріоритетних завдань архівіста є визначення характеристик багатогранної соціальної комунікації документа, адже від цього залежить рівень науковості, об'єктивності та достовірності наукового пошуку. Теоретичним підґрунтям вивчення можливостей документа в межах соціально-комунікаційної теорії є роботи українських та закордонних науковців в напрямі дослідження архівного документа і теорії документних комунікацій – А. Баскаков, І. Войцехівська, Л. Дубровіна, Я. Калакура, І. Ковальченко, С. Кулешов, Н. Мандральська, І. Матяш, Г. Папакін, В. Різун, М. Смоленський, А. Соколов, Г. Швецова-Водка та інші.

Документ виступає єдністю ідеального та субстанціонального і використовується в соціальній комунікації в якості передачі інформації (Швецова-Водка, 2001, с. 33–56). Маючи матеріальний характер документ потребує передачі закріпленої в ньому інформації від комуніканта до реципієнта, що має забезпечуватися інституціональними складовими моделі документної комунікації відповідно до формальних вимог соціальної комунікації. Буття архівного документа має сталий характер, який сформовано від часу створення документа до його опрацювання, узагальнення в архівних описах та збереження у відповідних фондах. Цей процес ґрунтується на принципах неподільності архівного фонду, доступності архівної інформації, системності архіву як інформаційної моделі, що складають основу сучасного архівознавства. Вказані принципи зумовили утворення структури архівних фондів Національного архівного фонду України за ознаками хронологічності, особовості, адміністративно-територіального поділу, галузі тощо.

Процес документної комунікації в суспільстві має риси цілеспрямованості інформації закодованої в документі, матеріальності носія інформації документа незалежно від паперової, хімічної або віртуальної основи, всеохопності процесу соціальної комунікації шляхом її

підсистеми – документної комунікації. Система документних комунікацій складається з сукупності документів, комунікантів, реципієнтів, зберігачів. Документна комунікація забезпечує процеси створення, обробки, збереження, організації зберігання і поширення інформації в соціумі (Соколов, 2002).

Сформована традиційна система архівного фонду має низку особливостей у встановленні комунікаційних зв'язків, передаванні та отриманні затребуваної споживачем архівної інформації (Войцехівська, 2017). Зокрема, технічні – коли реципієнт не може подолати бар'єри просторові, тьмності, доступу до баз даних; психологічні – коли реципієнт не розуміє документну інформацію, термінологічний апарат або знакову систему передачі інформації закодовану в архівному документі; соціальні – коли документна комунікація регламентується відповідними нормативними обмеженнями в доступі до архівної інформації, цензуруванні і встановленні бар'єрів між комунікантом і реципієнтом документної інформації. Загалом документна комунікація є підсистемою соціальної комунікації з власною атрибутивністю – документом і відповідною моделлю комунікації (комунікатором і реципієнтом, інформацією закріпленою в документі, каналах поширення документної інформації, інституціях збереження інформації).

Сучасні архівні інформаційні системи знаходяться в процесі трансформації відповідно до умов науково-технічного розвитку, цифровізація виступає інструментом реформації інформаційного простору соціуму (Sokolova, 2017, p. 148). Суспільство змінюється завдяки розвитку швидкісних інформаційних технологій, впливає на процеси соціальної комунікації між людьми, між різними соціальними інститутами, між минулим та сьогоденням. Цифровізація інформаційного простору спричиняє парадигмальні зрушення у суспільстві, свідомості людини, її мисленні, зовнішніх і внутрішніх соціальних контактах, змушує інакше сприймати світ і процеси, які відбуваються в ньому (Ковальська, 2018, с. 339). Комунікація з минулим фокусується у збереженій в часі і просторі інформації на різних матеріальних носіях.

Тенденції сучасної інформатизації вимагають перегляду парадигмальних основ базового архівознавчого структурного елементу інформаційної системи Національного архівного фонду України, яким є документ. Це дасть можливість значно розширити можливості архівної інформації, використання новітніх форм збереження, доступність в українському соціумі. Зміна акцентів в діалектичній дихотомії матеріальності носія та ідеалістичного характеру інформації на користь останньої означає вектор розвитку сучасного українського архівознавства (Калакура, 1998).

Новітні соціальні інформаційні технології породжують віртуалізацію комунікації, яка утворюється в соціальному просторі й має еволюційне поширення у суспільстві. Ефективність трансформації визначається готовністю суспільства до таких еволюційних процесів. Віртуальна реальність комерціалізується, більшої затребуваності набувають онлайн моделі, зокрема й архівні, відбувається інтеграція національних та міжнародних інформаційних баз даних архівних установ, за допомогою інтернету будь-яка архівна інформація стає доступною тут і зараз, онлайн комунікація змінює цінність факту людської комунікації та отримання інформації (Novikova, 2014).

Архівні установи не можуть залишатися осторонь процесів віртуалізації документного обігу. Для досягнення успішної комунікації необхідна синергія технологій роботи з інформаційними потоками та базами даних, знання в сфері інформаційних комунікацій, генерування нових видів соціальних моделей. Це вимагає від архівознавця осмислення нових умов буття документа, справи, фонду, архіву, Національної системи архівів України. А звідси відповідно і змінення моделі архівної роботи – від методів накопичення, опрацювання, збереження, пошуку до передачі інформації споживачеві. Знеособлення інформаційних процесів приводить до змін в історичній пам'яті народу, його культурному надбанні, моральних складників життя, впливає на психологію різних поколінь, відбивається у соціально-історичних моделях світосприйняття.

Види архівних документів і їх комунікаційний потенціал

В сучасній методології архівознавства чільне місце посідає проблема вивчення соціальних комунікацій документу та їх видове розмаїття і прояв на різних етапах становлення людської спільноти. Документи зберігаються у різних архівних фондозбірнях, державних та приватних документних колекціях, велика частина з яких опубліковані для широкого загалу дослідників, частина потребує свого опрацювання і організації користування.

Документна інформація зафіксована на матеріальному носії має просторові та часові ознаки. Паперові документи зберігаються у відповідних архівних фондозбірнях і недоступні для реципієнта з іншого міста чи держави. Політика відкритості архівної інформації і активізації документної комунікації дозволили застосовувати технічні засоби та технологічні можливості фіксації та відтворення, а також тиражування і поширення задля встановлення соціальної комунікації в суспільстві (Ковальський, 2017).

Традиційні та сучасні матеріальні носії із закодованою архівною інформацією мають часові характеристики. Природним є протиріччя, коли інформація зафіксована в документі і суб'єкт її сприйняття повинні мати спільні риси просторовості і хронології. Це дихотомічне явище вирішується методом матеріальної фіксації інформації для встановлення стійкої соціальної комунікації в просторі і часі. Матеріальний носій зберігає інформацію більший проміжок часу ніж безпосередня комунікація за допомогою звукових коливань. Протягом століть фізичні та хімічні характеристики матеріального носія вдосконалювалися з паперового носія до електромагнітного фіксування інформації за допомогою хімічних елементів і відповідних видах носіїв.

Нині поширення мережевих технологій передачі інформації і її віртуалізація дозволяють вирішити просторову і часову проблеми. Завдяки швидкому суспільному поступу, технічним революціям і зрештою віртуалізації інформаційного простору та соціальної комунікації поширення документної інформації отримує всеосяжний характер. Такі інформаційні

«швидкості» дозволяють встановити неможливу донині комунікацію з минулим за допомогою текстового та візуального сприйняття інформації (Tsymbal, 2018, с. 198).

Документи формальної комунікації, тобто документи громадсько-політичного і державного обігу за спеціально встановленими каналами комунікації, представляють двосторонню, групову та масову комунікацію. Каналізація документної комунікації відбувається завдяки офіційним потокам документів, діяльності владних установ, видавничої, музейної, бібліотечної, архівної справи (Кулешов, 1997). В основі всіх сфер інформаційної діяльності лежить феномен документа та його комунікаційні зв'язки. Вказані напрями документної комунікації різняться видами, формами і методами обробки та споживання.

Державна документація становить правову основу держави, регулює роботу державних органів, громадських організацій, відносини громадян й організацій у юридичній площині, має комунікаційну направленість державної політики в різних сферах життя суспільства. Головними видами документів групової та масової комунікації є матеріали законодавства, документи нормативного характеру, діловодна документація органів влади та управління (Ковальська, 2015, с. 89).

Документація, що становить правову основу держави, регулює роботу державних органів, громадських організацій, відносини громадян і організацій у юридичній площині. У історичному дослідженні документів законодавства та нормативного характеру доводиться працювати із законодавчими актами, які втратили юридичну чинність, але зберегли історичну значущість (Швецова-Водка, 2001, с. 55). Діловодна документація відображає структурно-ієрархічну модель державного управління і структурується на такі групи: організаційна і розпорядча документація, протоколи і стенограми, офіційне листування, планова і облікова документація.

Також треба згадати документацію політичних і громадських організацій, публіцистику та літературні пам'ятки. Така документна комунікація відбувається в межах двостороннього зв'язку, що дозволяє учасникам комунікації змінювати ролі комуніканта і реципієнта,

налагоджувати функції зворотного зв'язку. Сюди належать і документи групового та масового видів комунікації. Видове розмаїття документації громадських об'єднань можна умовно класифікувати за функційними ознаками на три групи: організаційні, розпорядчі, довідково-інформаційні. За змістом документи поділяються на: організаційно-розпорядчі, з питань особового складу, фінансово-розрахункові та інші. За методом фіксації інформації для них характерні в більшості писемні види документації, що й становить основну групу джерел. Також їх можна класифікувати за найменуванням документів (Войцехівська, 2017, с. 395).

Публіцистична комунікація має принципове значення у формуванні колективної свідомості та масових настроїв. Матеріальною основою реалізації масової комунікації виступають технічні прилади тиражування і передачі великих об'ємів звукової й образної інформації. Історичний поступ засобів публіцистичної комунікації на кожному з етапів ХХ ст. мав власні знакові системи: друковані писемні й візуальні, звукові радіо й фонозаписуючі, телевізійні – інтегральні для звукових і візуально-динамічних, віртуальні, які поєднують всі наведені знакові моделі.

Публіцистика структурується за жанровим принципом на інформаційну, інформаційно-аналітичну, літературну, яка висвітлює актуальні питання і явища поточного життя суспільства. Публіцистика виконує соціальну, політичну та ідеологічну роль. Вона стала джерелом історичних уявлень і формування масової свідомості за допомогою слів і словесних конструкцій, знаряддям формування суспільної думки, нав'язування ідеологічних конструктів, попередження проявів інакомислення (Ковальська, 2015, с. 216).

Окремо необхідно виділити зображально-аудіальні документи: технічно-графічна і картографічна документація, фотодокументи і аудіовізуальні документи, та аудіальні документи. Цей вид документа відноситься до групової комунікації, за якої комунікант об'єднує у спілкуванні невелику кількість реципієнтів, що дозволяє йому підібрати індивідуальні підходи та особливості до кожного учасника комунікації.

Або масової комунікації, де офіційна інформація поширюється широкому колу зацікавлених людей за допомогою засобів масової інформації та інших каналів передачі інформації.

Зображально-графічні документи представляють ілюстративну візуалізовану репрезентативність, виражені у схематичному та графічному вигляді, є поширеним джерелом інформації наочного відображення технічної інформації. Комунікаційною особливістю графічних джерел є текстовий супровід, опис специфікацій і функційних особливостей. Картографічні документи відображають динаміку історичних подій (Войцехівська, 2017, с. 281).

Зорова статична інформація зображальних документів представлена фотодокументами. В ній виявлено особливості дослідження візуалізованого історичного потенціалу, специфіка якого полягає у зоровому сприйнятті закодованої в образах інформації. Інформативні можливості документа доповнюють, ілюструють факти і явища зафіксовані безпосередньо у ситуації їх реального здійснення.

Аудіовізуальні документи зберігають історичний час свого створення, віддзеркалюють соціальну реальність, показують події у динамічному зоровому й слуховому сприйнятті. За способом технічної й хімічної фіксації історичної інформації, матеріалами збереження, методикою опрацювання, жанровими особливостями аудіовізуальні документи поділяються на кінофільми, художні фільми, документалістику. Аудіовізуальні виділяються в окрему групу комунікаційного документа в якому зафіксовано властивості, що не можуть бути передані іншими видами документної комунікації.

До аудіальних належать документи зі звуковою передачею інформації, отриманої шляхом механічного, оптичного, магнітного, цифрового способів запису і фіксації інформації. Вони відображають слухові рецепції, зумовлюють необхідність рефлексивного формування історичної уяви, відтворюють змістове навантаження акустичного фонування подій. Завдяки цьому визначається місце події, психологічний стан та реакція ораторів і слухачів, відчутна проекція користувача на події минулого.

За своєю комунікаційною спрямованістю документи неформальної двосторонньої комунікації представляють характеристики автокомунікаційності, міжособистісної фіксованої адресної комунікації, а також документи з нефіксованим адресатом. Цей вид комунікації представлений архівними документами особового походження і несе значний соціально-історичний, психоемоційний, антропоцентричний потенціал через відбиток авторських світоглядних суджень (Калакура, 1998, с. 110).

Інформативність автокомунікативних документів особового походження відзначається психоемоційною специфікою і представлена такими документами, як щоденники, автобіографії тощо, що мають автобіографічні свідчення і не конкретне коло читачів. Відсутність об'єктивності інформаційного потенціалу, власні думки та судження сприйняття дійсності дозволяють побачити події та явища з власної точки зору очевидця-учасника, відобразити світобачення тогочасної людини. Такі документи зберігаються в особових фондах центральних та регіональних архівів, а значна частина опублікована окремими виданнями, у різноманітних збірниках документів та матеріалів.

Документи міжособистісної фіксованої адресної комунікації зберігаються в державних архівних та музейних установах України. Соціально-історична комунікація такого документа характеризується високим ступенем емоційності, правдивістю переживань, суб'єктивністю оцінок фактів і подій, що не властиве офіційному листуванню та управлінському документообігу з висвітленням побутових проблем та переживань. Вони розкривають особливості тематичних документних комплексів, свідчать про міжособистісні відносини і психологічні переживання соціальної реальності.

Мемуарна документна спадщина, як окрема група документів з нефіксованим адресатом, зберігається не тільки в архівних фондах. Переважна більшість спогадів опублікована окремими виданнями, збірниками спогадів, тематичними збірками тощо. Мемуари несуть відомості про конкретні події та відображають напрями громадської думки тієї чи іншої епохи. В аналізі соціальних комунікаційних зв'язків документа

варто враховувати, що мемуарна література несе суб'єктивний характер, основним джерелом інформації якої є пам'ять автора (Ковальська, 2015, с. 160, 174, 180).

Загалом важливою функцією групи документів особового походження є організація міжособистісної комунікації та автокомунікації, що послідовно висвітлює процеси комунікації особистісного самоусвідомлення, світовідчуття у соціальній комунікації і міжособистісних взаєминах. Критика таких документів включає вивчення особливостей автора документів з нефіксованим адресатом – пам'ять, увага, тип сприйняття подій, характер і умови праці, доступність до користування іншими офіційними документами та інформацією у створенні документа. Під час наукового опрацювання та аналізу комунікаційної направленості документа необхідно враховувати допустимі помилки пам'яті автора, стійкість її залежно від тривалості проміжку часу, що відокремлює момент вчинення або спостереження події її письмової фіксації, можливість коригування і поповнення інформацією.

Напрями підвищення ефективності обігу архівної інформації

Сучасний етап розвитку суспільства та його інформаційних потреб характеризується зміщенням направленості суспільних запитів на забезпечення комунікації між споживачами та власниками інформації у різних її проявах. Задля забезпечення всебічного доступу і використання інформації, архівні установи розвивають і удосконалюють діяльність в сфері документної комунікації минулого і сьогодення. Поступове відкриття втаємничених документів й збільшення доступності інформації спричиняє зацікавлення користувачів до закритої донині архівної інформації. Перед владними структурами України постає завдання налагодження і законодавче врегулювання комунікаційних процесів взаємодії громадян і архівних структур у сфері отримання ретроспективної архівної інформації, необхідність покращення механізмів надання її в повному обсязі, дотримання вимог якості послуг, що пропонуються архівними установами (Дубровіна, 2007, с. 60).

В умовах нової соціальної реальності в інформаційному просторі Національного архівного фонду України розгортається активна різновекторна комунікація. Трансформаційні процеси у системі соціальних комунікацій, через розвиток культурного і інформаційного різноманіття, змінюють комунікаційні моделі архівної діяльності. Сучасні архіви на вимогу користувачів організують доступ до електронних баз даних. Реорганізація архівної діяльності України в нових умовах інформаційно-ресурсної інтеграції передбачає заходи зі збереження національної культурної спадщини та подання архівної інформації у цифровому просторі. Враховуючи виклики глобалізованого соціокомунікаційного простору перед нашою державою постає необхідність налагодження більш широкої коопераційної діяльності з архівними установами держав світу, збільшення обопільного руху архівних документів, організувати і впорядковувати відкритість документів Національного архівного фонду, забезпечення представленості в діяльності профільних організацій світу, внесення адекватних змін до законодавства відповідно вимог сучасності (*Закон України «Про Національний...», 1993*).

Вихідним документом у налагодженні співпраці держави і громадян в архівній галузі є Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи». Положення закону встановлюють межі та норми доступу до архівних документів. Згідно нього, «документи Національного архівного фонду незалежно від місця їх зберігання, форми власності на них, виду носія інформації та доступу підлягають обов'язковому державному обліку, що ведеться в порядку, встановленому Міністерством юстиції України, з метою здійснення контролю за наявністю документів, їх станом, місцем та умовами зберігання» (*Закон України «Про Національний...», 1993*).

На сьогодні процеси розширення можливостей користування документами архівних установ, враховуючи особливості інформаційних потреб користувачі та захисту архівної інформації, відбувається в умовах розширення електронного середовища комунікації громадян та низьким рівнем подання в ньому консолідованого архівного інформаційного ресурсу. Об'єктивні потреби суспільства в отриманні

повного й оперативного доступу до культурно-історичної спадщини характеризуються недостатнім застосуванням документними соціальними інституціями розмаїття сучасних комунікаційних засобів для їх задоволення. Окремо виділяється питання технічного забезпечення та технологічного збереження ідентичності й унікальності соціокультурних інформаційних ресурсів України та процесами їх інтеграції в рамках єдиного світового соціокомунікаційного простору. Визначення перспективних шляхів налагодження та посилення ефективної взаємодії архівів у комунікаційному просторі України та світу сприятимуть подоланню зазначених протиріч.

Висновки

Проведене дослідження свідчить про недостатньо повне задоволення потреб споживачів у архівній інформації за рахунок відсутності необхідних матеріальних засобів та методичних способів діяльності українського архіву. Важливим кроком до покращення якості архівних послуг, що надаються архівами є впровадження автоматизованих та мережевих інформаційних систем у роботу архівної установи. Це дасть можливість значно спростити процес систематизації, пошуку необхідної інформації та процес її обробки. Крім того, архівним установам України варто активніше здійснювати міжнародні контакти з метою залучення кращого світового досвіду в операційній та виставковій діяльності. Такі заходи відкривають перед українським архівом перспективи розвитку соціальної комунікації в суспільстві, оскільки залучення до архівної інформації більшої кількості людей відкриває велику кількість ретроспективних комунікаційних можливостей. Взаємодоповненість функцій накопичення, збереження, обліку, поширення архівної інформації передбачають формування стійкого документного комплексу в архівних структурах. А також, налагодження міжнародної співпраці у справі організації використання національного та іноземного інформаційного продукту, обміну досвідом архівної справи, вдосконалення вимог безпеки інформаційного простору.

Бібліографія

- Алексеева, Е.В., Афанасьева, Л.П., Бурова, Е.М. (2005). *Архивоведение*. Москва: «Академия».
- Баскаков, А.Я. (2004). *Методология научного исследования*. Киев: МАУП.
- Бездрабко, В.В. (2010). *Становлення і розвиток документознавства в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.)*. Автореферат дисертації.
- Верховна Рада України (1993): *Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи»*. Текст прийнятий Верховною Радою України у 1993 році.
- Войцехівська, І.Н., Калакура, Я.С., Павленко, С.Ф. (2017). *Історичне джерелознавство*. Київ: «Либідь».
- Данилевский, И.Н., Кабанов, В.В., Медушевская, О.В., Румянцева, М.Ф. (1998). *Источниковедение: Теория. История. Метод*. Москва: РГГУ.
- Дубровина, Л.А. (2007). Классификация и научно-информационное описание коллекций и собраний в Национальной библиотеке Украины им. В.И. Вернадского. Журнал: *Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития*, Вып. 5, С. 58–80.
- Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» № 3814-ХІІ від 24.12.1993*. Retrieved (27.12.2017) from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12>
- Калакура, Я.С., Боряк, Г.В., Дубровина, Л.А., Климова, К.І., Ляхоцький, В.П., Матяш, І.Б., Новохатський, К.С., Папакін, Г.В., Пиріг, Р.Я., Селіверстова, К.Т., Сендик, З.О., Шурубур, А.К., Шербак, М.Г. (1998). *Архівознавство*. Київ: «Академія».
- Ковальська, Л. (2015). *Джерелознавчий дискурс історії радянського Руху Опору (1941–1945 рр.)*. Вінниця: «Нілан-ЛТД».
- Ковальський, Г. (2017). Асіологічна площина зовнішніх чинників інформаційного протистояння в Україні. *Intercultural Communication*. № 2/1, с. 5-14.
- Ковальченко, И.Д. (1987). *Методы исторического исследования*. Москва: «Наука».
- Кулешов, С.Г. (1997). Документ как исторический источник: свойство, состояние, статус. Журнал: *Архивоведение и источниковедение отечественной истории. Проблемы взаимодействия на современном этапе*. (Вып. 1), (С. 95–99).
- Смоленский, Н.И. (2008). *Теория и методология истории*. Москва: «Академия».

- Соколов, А.В. (2002). *Общая теория социальной коммуникации*. Санкт-Петербург: Издательство Михайлова.
- Цимбал, С. (2018). Інформаційна діяльність в період глобалізації комунікативних процесів. *Intercultural Communication*. № 5/2, с. 191-207.
- Швецова-Водка, Г. (2001). Співвідношення понять «документ» та «історичне джерело». *Журнал: Архіви України* (Вип. 4/5), (с. 33–56).
- Kovalska, L. (2018). Information technologies as the newest social paradigm of the life of youth. In: *IJONESS* (Vol. 7/1), (pp. 335-347).
- Novikova, K. (2014). Naśladownictwo vs wyjątkowość: wybrane cechy cywilizacji radzieckiej w dziele Siergieja Kara-Murzy. In: *Forum Socjologiczne* (Vol. 5), (pp. 107-122).
- Sokolova, S. (2017). The Russian-language Wikipedia as a Measure of Society Political Mythologization. *Journal of Modern Science*. Vol. 2/33, pp. 147-176.

References

- Alekseeva, E.V. Afanas'yeva, L.P., Burova, E.M. (2005). *Archival Science*. Moscow: «Akademyja». (in Russian).
- Baskakov, A.Ja. (2004). *Scientific Research Methodology*. Kyiv: MAUP. (in Russian).
- Bezdrabko, V.V. (2010). *Formation and development of documentary studies in Ukraine (XX–XXI centuries)*. Doctor's thesis. Kyiv. (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy «Pro Natsional'nyy arkhivnyy fond ta arkhivni ustanovy» [Law of Ukraine «On the National Archival Fond and Archival Institutions»]*. No. 3814-XII of 24.12.1993. Retrieved (27.12.2017) from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12> (in Ukrainian).
- Voytsekhiv's'ka, I.N., Kalakura, Ya.S., Pavlenko, S.F. (2017). *Istorychne dzhereleznavstvo*. Kyiv: “Lybid”. (in Ukrainian).
- Danilevskiy, I.N., Kabanov, V.V., Medushevskaya, O.V., Rumyantseva, M.F. (1998). *Source Study: Theory. History. Method*. Moscow: RGGU. (in Russian).
- Dubrovina, L.A. (2007). Classification and Scientific Information Description of Collections and Collections in the National Library of Ukraine Vernadsky. In: *Libraries of National Academies of Sciences: Problems of Functioning, Development Trends*. Vol. 5, pp. 58-80. Kyiv. (in Russian).

- Kalakura, Ja.S., Borjak, Gh.V., Dubrovina, L.A., Klymova, K.I., Ljakhocjkyj, V.P., Matjash, I.B., Novokhatsjkyj, K.Je., Papakin, Gh.V., Pyrygh, R.Ja., Seliverstova, K.T., Sendyk, Z.O., Shurubura, A.K., Sherbak, M.Gh., (1998). *Archival Science*. Kyiv: «Akademiya». (in Ukrainian).
- Kovalskyi, Hr. (2017). Axiological Dimension of the External Factors of Informational Confrontation in Ukraine. In: *Intercultural Communication*. Vol. 2/1, pp. 5-14. Retrieved (27.10.2018) from: <http://www.interculturalwsge.com/-,93425,0,2.html> (in Ukrainian).
- Kovalska, L. (2015). *Dzhereloznavchyyi dyskurs istoriyi radyans'koho Rukhu Oporu (1941–1945 rr.)*. Vynnytsya «Nilan-LTD». (in Ukrainian).
- Kovalska, L. (2018). Information technologies as the newest social paradigm of the life of youth. In: *IJONESS*. Vol. 7/1, pp. 335-347.
- Kovalchenko, I.D. (1987). *Methods of historical research*. Moscow: “Nauka”. (in Russian).
- Kuleshov, S.G. (1997) The Document as a Historical Source: Property, State, Status. In: *Archival and Source Study of National History. Interaction Problems at the Present Stage*. Vol. 1, pp. 95-99. Moscow. (in Russian).
- Novikova, K. (2014). Naśladownictwo vs wyjątkowość: wybrane cechy cywilizacji radzieckiej w dziele Sergieja Kara-Murzy. In: *Forum Socjologiczne*. Vol. 5, pp. 107-122.
- Smolenskyj, N.Y. (2008). *Theory and Methodology of History*. Moscow: “Akademyja”. (in Russian).
- Sokolov, A.V. (2002) *Obshchaya teoriya sotsial'noy komunikatsii*. Saint Petersburg: Izdatel'stvo Mikhaylova. (in Russian).
- Sokolova, S. (2017). The Russian-language Wikipedia as a Measure of Society Political Mythologization. In: *Journal of Modern Science*. Vol. 2/33, pp. 147-176. Retrieved (27.10.2018) from: <http://www.jomswsge.com/The-Russian-language-Wikipedia-nas-a-Measure-of-Society-Political-nMythologization,79740,0,1.html>
- Shvetsova-Vodka, H. (2001). Spivvidnoshennya ponyat' «dokument» ta «istorychne dzherelo». In: *Arkhivy Ukrayiny*. Vol. 4/5, pp. 33-56. (in Ukrainian).
- Tsymbal, Sv. (2018). Information Activity in the Period of Communicative Processes Globalization. In: *Intercultural Communication*. Vol. 5/2, pp. 191-207. Retrieved (27.10.2018) from: <http://www.interculturalwsge.com/-,94708,0,2.html> (in Ukrainian).

Received: 30.10.2018

Accepted: 28.01.2019